

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
(назва інституту/факультету)

Філологічний факультет
(назва інституту/факультету)

Кафедра української літератури
(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Наукова робота з української літератури в СШ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (українська мова та література)»
(назва програми)

Спеціальність 014 Середня освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

філологічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент Мальцев Валентин Сергійович
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=oJ_A3vYAAAAJ&view_op=list_works

Контактні телефони: 0372584846, 0507567651

E-mail: v.maltsev@chnu.edu.ua

Консультації: вівторок із 13.00 по 15.00 (очні)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Наукова робота з української літератури в СШ» належить до вибірових дисциплін студентів спеціальності 014 «Середня освіта (українська мова та література)» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вона спрямована на формування у студента знань, умінь та навичок для особливого виду діяльності майбутнього вчителя української мови та літератури – керівництво учнівським науковим дослідженням. Дисципліна викладається з урахуванням здобутих студентами знань на 1 – 4 курсах у царині педагогічних та філологічних дисциплін. Спрямована, перш за все, на удосконалення власних практичних навичок здійснення наукового дослідження, а також на формування вмінь керувати (консультувати) учнів у їх науковій діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни. Курс „ Наукова робота з української мови та літератури в СШ” спрямована на удосконалення власних практичних навичок здійснення наукового дослідження, формування вмінь керувати (консультувати) учнів щодо їх наукової діяльності.

3. Пререквізити. Дисципліна базується на здобутих студентами знаннях літературних („Вступ до літературознавства”, „Український словесний та музичний фольклор”, „Історія української літератури”) та педагогічних („Педагогіка з основами педмайстерності”, „Інноваційні технології навчання у сучасній школі”, „ Питання теорії літератури у шкільному курсі з української літератури ”) курсів.

4. Результати навчання:

У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими *компетентностями*:

загальні:

- уміння ефективно забезпечити проведення кваліфікованих досліджень у галузі лінгвістики, літературознавства та дидактики викладання, виявити мовне явище, зібрати матеріал, систематизувати та описати його, відтворювати природу лінгвістичних універсалій, проводити дослідження структурно-змістовної комунікативної організації та функціонування мовленнєвих явищ, розробляти актуальні проблеми сучасного, загального та галузевого мовознавства, теорії та методики викладання мови (у тому числі як іноземної) та літератури, аналізувати ідейно-художній зміст літературних творів і творчості письменників у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства, давати науково-методологічну оцінку явищам літературного процесу в Україні та за її межами, користуватися різними методами і методиками наукового дослідження мовного та літературного матеріалу із застосуванням сучасної методології, використовувати у своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію тощо;

- готовність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба в актуалізації та реалізації особистісного потенціалу, здатність самостійно здобувати нові знання й уміння, мотивація до саморозвитку й підвищення рівня кваліфікації;

- перманентне самозбагачення науково-практичними досягненнями в галузі філології, володіння сучасними інформаційно-комунікаційними

технологіями, уміння користуватися друкованими та електронними джерелами інформації, обробляти її відповідно до мети і завдань педагогічного процесу;

- здатність взяти на себе відповідальність, виявити лідерські якості, працювати в команді, спільно виробляти рішення і брати участь у їх реалізації, виявити толерантність до різних етнокультур і релігій, уміння поєднувати особисті інтереси з потребами колективу і суспільства.

фахові:

- уміння забезпечувати писемну і усну комунікацію у різних галузях господарства, науки і культури, кваліфіковано перекладати з української мови на інші слов'янські та неслов'янські мови, розуміти особливості мовленнєвої ситуації в здійсненні процесу міжкультурного спілкування, застосовувати у процесі комунікативної діяльності різні типи обробки інформації (доповідь, реферування, анотацію, коментар, резюме), використовувати сучасні електронні мережі з метою ефективної комунікації;

- досконале володіння літературними нормами української мови, використання її мовних засобів з різними комунікативно-прагматичними інтенціями;

- уміння виявляти труднощі засвоєння мови та шляхи їх подолання, визначати принципи і методи навчання відповідно до різних вікових й психолого-соціальних груп учнів, шляхи і засоби формування комунікативної компетентності;

- знання сучасних літературних течій, навички інтерпретації художніх творів та аналізу літературної творчості;

- уміння забезпечити належний методичний рівень усіх форм занять, вибрати оптимальний метод навчання української мови та літератури з урахуванням психолого-педагогічної характеристики аудиторії та реалізувати його, методично забезпечити самостійну роботу учнів та студентів, здійснювати керівництво науково-дослідною роботою студентів, скласти план науково-дослідницької роботи, використовуючи фахову літературу та сучасні джерела наукової інформації, скласти та підготувати до друку методичні вказівки, збірники вправ, посібники тощо;

- уміння планувати і творчо конструювати навчальний процес загалом, а також процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей типу навчального закладу, індивідуальних та вікових особливостей учнів, прогнозувати труднощі засвоєння навчального матеріалу та визначати оптимальні шляхи їх подолання;

- уміння керувати навчальним та виховним процесом, вносити до навчальних планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату навчання відповідно до мети володіння українською мовою та літературою; уміння удосконалювати навчально-виховну діяльність з урахуванням причин попередніх невдач та помилок учнів.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Технології викладання української літератури в ЗНЗ</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	2	16	14			80	10	залік
Заочна	1	1	4	120	2	4	4			108	4	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Підготовка та особливості учнівського наукового дослідження.											
Тема 1. Методика виконання учнівської науково-дослідницької роботи.	7	1				6	14	1				13
Тема 2. Джерела наукових досліджень. Наукова інформація.	14	1	2		1	10	17	1			1	15
Тема 3. Композиційно-змістове та аналітичне опрацювання наукової літератури.	15	2	2		1	10	15				1	14
Тема 4. Методологія і методи наукових досліджень.	15	2	2		1	10	15					15
Тема 5. Організація і планування науково-дослідницької роботи.	12	1			1	10	11		1			10
Тема 6. Науковий стиль та наукова термінологія.	15	1	2		2	10	16		1			15
Разом за ЗМ1	78	8	8		6	56	88	2	2		2	82
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Проведення наукового дослідження та написання роботи.											

Тема 7. Вибір теми, об'єкта і предмета дослідження, формулювання його мети та завдань.	12	2	2		1	7	13	1	1		1	10
Тема 8. Наукове цитування і правила бібліографії.	10	2	2		1	5	8		1		1	6
Тема 9. Анотація та рецензія на наукову роботу.	10	2	2			6	6					6
Тема 10. Підготовка до захисту учнівської роботи.	10	2			2	6	5	1				4
Разом за ЗМ 2	42	8	6		4	24	32	2	2		2	26
Усього годин	120	16	14		10	80	120	4	4		4	108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Проблеми й перспективи розвитку науки в сучасній Україні.
2.	Історичний розвиток науки.
3.	Розвиток мислення як передумова наукового дослідження.
4.	Наука та пізнання.
5.	Національна система класифікації наук.
6.	Наука і сучасна школа.
7.	Наука і освіта: витоки взаємодії.
8.	Методика підготовки до виступу й захист наукової роботи.
9.	Умови проведення всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-слухачів МАН.
10.	Уроки-дослідження з української літератури в середній школі.
11.	Мета, завдання та основні форми залучення учнів до наукової роботи.
12.	Додаткова освіта учнів. Факультативні заняття та їх роль у виявленні наукових здібностей учнів.
13.	Наукові товариства учнів.
14.	Організація наукових змагань (вікторини, олімпіади, конкурси, турніри).
15.	Наукові гуртки, клуби, семінари.
16.	Наукові екскурсії.
17.	Виїзні наукові школи.
18.	Аналітична робота щодо успішності виступів учнів у наукових змаганнях.
19.	Особливості організації праці під час наукового дослідження.
20.	Сучасна система організації наукових досліджень школярів.
21.	Типи уроків з елементами наукового дослідження (урок-пошук,

	урок-дискусія, урок-конференція та ін.).
22.	Форми позакласної роботи, що сприяють розвитку наукових здібностей учнів (конкурси, турніри, олімпіади, індивідуальні проекти та ін.).
23.	Наукова конференція на базі загальноосвітньої школи.
24.	Загальна структура відділень та секцій МАН.

5.4. Зміст завдань для індивідуальної роботи

№	Назва теми
1	Алгоритм анотування наукового джерела.
2	Алгоритм реферування наукового джерела.
3	Розробка тематики наукових досліджень з давньої української літератури.
4	Розробка тематики наукових досліджень з української літератури I половини XIX ст.
5	Розробка тематики наукових досліджень з української літератури II половини XIX ст.
6	Розробка тематики наукових досліджень з української літератури кінця XIX – початку XX ст.
7	Розробка тематики наукових досліджень з української літератури 20 – 30-х рр. XX ст.
8	Розробка тематики наукових досліджень з української літератури 40 – 50-х рр. XX ст.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю :

Поточний контроль здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань та модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, анотації, рецензії тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв’язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, *іспит*.
Результати навчальної діяльності студентів у межах першого змістового модуля оцінюють максимально в **35 балів**, другого – 25 балів, контрольного модуля (*іспиту*) – **40 балів**.

Засоби оцінювання

- Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль).
- Тематичне оцінювання (модульні контрольні роботи).
- Підсумкове оцінювання (іспит).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання:

1. При усних відповідях:
  - повнота розкриття питання;
  - логіка викладення, культура мовлення;
  - упевненість та аргументованість;
  - використання основної та додаткової літератури;
  - аналітичні міркування, уміння робити порівняння та самостійні висновки.
2. При виконанні письмових завдань:
  - мовна грамотність — повнота розкриття питання;
  - цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
  - акуратність оформлення письмової роботи;
  - підготовка матеріалу (презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються такі рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89....70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
Незадовільний	50...0	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	м/к	T7	T8	T9	T10	м/к		
4	4	4	4	4	5	10	4	4	4	3	10	40	100

5. Рекомендована література

5.1. Основні джерела

1. Ануфрієв А.Н. Научное исследование. Курсовые, дипломные и диссертационные работы. – М.: Ось-89, 2004. – 123 с.

2. Артемчук Г.І. та ін. Методика організації науково-дослідної роботи: Навчальний посібник для студентів та викладачів вузів. – К. : Форум, 2000. – 271 с.
3. Борикова Л.В., Виноградова И.А. Пишем реферат, доклад, выпускную квалификационную работу. – М.: Дрофа, 2002. – 123 с.
4. Голобородько В.В. Наукова робота учнів. Програма організації науково-дослідницької діяльності учнів. – Харків : Вид. група „Основа”, 2005. – 208 с.
5. Демидова А.К. Пособие по русскому языку. Научный стиль. Оформление научной работы: Учебное пособие – М.: Русский язык, 1991. – 201 с.
6. Єріна А. Методологія наукових досліджень : Навч. Посібник для вищих навч. Закладів. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 212 с.
7. Зербіно Д.Д. Наукова школа: лідер і учні (нова концепція). – Львів : Євросвіт, 2001. – 204 с.
8. Кілінська К. Й. Основи науково-дослідної роботи. Навчально-методичний посібник. – Чернівці : Рута, 2001. – 112 с.
9. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб./ В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: ВД "Професіонал", 2004. – 208 с.
10. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. Посібник для вищих навч. закладів. – К. : Кондор, 2006. – 205 с.
11. Кузин Ф.Н. Магистерская диссертация: методика написания, правила оформления и порядок защиты. – М.: Ось-89, 1997. – 304 с.
12. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 412 с.
13. Пахомова Т.А., Дмитриева В.В. Основы научных исследований: Методическое пособие. – Запорожье: ЗГУ, 1999 – 40 с.
14. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень :Навчальний посібник для вузів / В.К.Сидоренко, П.В.Дмитренко. - К.: 2000. – 260 с.
15. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник. – К.: 2004. – 208 с.
16. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. для студ. вузів. – К.: Слово, 2003. – 240с.

5.2. Допоміжні джерела

1. Білоусенко П.І. Мовознавчі студії в школі. – Запоріжжя, 2000.
2. Козлов А.М. Як писати дисертацію. – Кривий Ріг, 1999.
3. Козлов А.М., Козлов Р.А. Азбука літературознавства. – Тернопіль, 1997.
4. Проценко О.А., Хом'як Т.В. Наукова робота студента –літературознавця: Методичні вказівки для студентів філологічного факультету/ Запоріжжя: ЗДУ, 2004.-27 с.
5. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. – К., 1997.